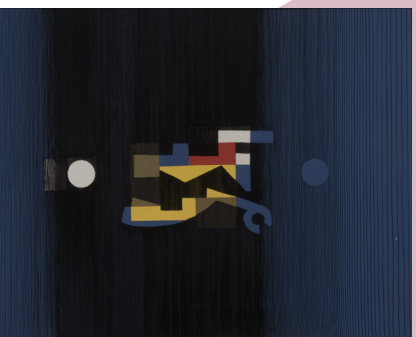

moordzaak die nooit werd opgehelderd. Zijn naam zindert nog steeds door in het collectieve geheugen via een twejaarlijkse prijs voor jonge schilderkunst, uitgereikt te Boechout. Voor deze vaas werkte Cockx met een compositie van verhoudingsgewijs grote geometrisch abstracte kleurvlakken en met uitbundige kleuren, die naast en over elkaar geplaatst werden. Een procédé dat doet denken aan het fauvisme en in het bijzonder aan de schilderkunst van Matisse.

MICHEL SEUPHOR (1901-1999)

Autodidact en pleitbezorger van het modernisme, Michel Seuphor (pseudoniem voor Fernand Berckelaers en anagram van de Griekse mythische figuur Orpheus), was zowel dichter, schilder, tekenaar, collagist, tapijontwapper, kunsthistoricus, filosoof als auteur. In 1919 publiceerde hij zijn eerste gedichten en was mede-uitgever van het tijdschrift *Het Overzicht* (1921-1925). Seuphor debuteerde met gouaches in de stijl van zijn vriend Piet Mondriaan en vertoefde in de cirkels van de internationale avant-garde. In 1925 verhuisde hij naar Parijs, waar hij in 1929, samen met Joaquín Torres García, de kunstenaarsgroeping *Cercle et Carré* oprichtte. Op het einde van de jaren veertig ontwikkelde hij een idiosyncratische schriftuur door het uitsparen van tekst of van geometrische abstracte vormen in een horizontaal lijnenspel.

Michel Seuphor, *Colloquium*, 1971

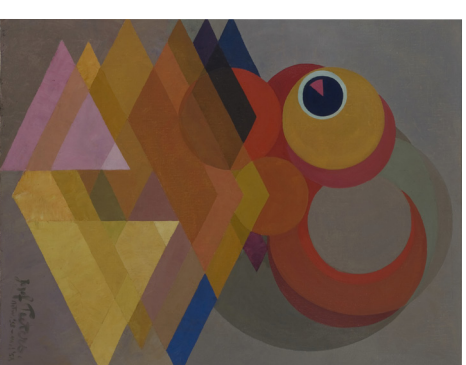
Colloquium is voornamelijk geconstrueerd met primaire kleuren, aangevuld met wit en zwart. Een duidelijke referentie aan de Stijl. Seuphor deconstrueert hier als het ware een schilderij van Theo Van Doesburg en alludeert met de witte en blauwe cirkel op een weerspiegeling.

DE ANTWERPSE AVANT-GARDE

Op het einde van de Eerste Wereldoorlog vormde zich in Antwerpen een groep van gelijkgezinde moderne kunstenaars. Zij streefden ernaar de essentie van de werkelijkheid vast te leggen, wat zou leiden tot een doorgetreven vorm van abstractie. Hun werk was sterk verankerd in de maatschappij en had als doel het leven met de kunst te laten versmelten via een internationaal begrijpbare 'taal'. Paradoxaal genoeg kende dit project, deze 'gemeenschapskunst', maar weinig succes. Het zou duren tot de jaren vijftig van de zoste eeuw, tijdens een heropleving van de abstracte kunst, de zogenaamde tweede golf van abstracte kunst met *G58* als orgelpunt, dat sommige van deze pioniers de erkenning genoten die zij verdienden.

JOZEF PEETERS (1895 - 1960)

Jozef Peeters was een Belgisch graficus, tekenaar, schilder en ontwerper van glasramen en tapijten. In 1913 volgde hij sporadisch cursussen aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Antwerpen. Aanvankelijk schilderde hij nog humanistische en symbolistische landschappen en portretten geïnspireerd door de theosofie. In 1918, onder invloed van Marinetti, maakte hij enkele futuristische tekeningen en aquarellen. In datzelfde jaar was Peeters ook de medestichter van de *Kring Moderne Kunst*. In 1920 presenteerde

Jozef Peeters, *Compositie*, 1938-58

Peeters zijn eerste abstracte schilderij, waardoor hij beschouwd wordt als een van de eerste Belgische abstracte kunstenaars. Hij was ook medewerker van het tijdschrift *Het Overzicht* (1922) en stichtte het tijdschrift *De Driehoek* (1925). In 1924 vestigde hij zich in een appartement aan de Gerlachekaai te Antwerpen, waarvoor hij het interieur en de meubels ontwierp. In 1958 zou hij het erevoorzitterschap krijgen van *G58*, waardoor een symbolische verbinding werd gelegd tussen de pioniers van de zuivere beelding en de tweede golf van abstracte kunstenaars.

Compositie kenmerkt zich door een strakke lijnvoering met hoofdzakelijk als grondpatroon de cirkel en de driehoek. Het donkere kleurenpalet met schijnbare overlappings wordt sporadisch doorbroken met lichte vlakken. Hierdoor ontstaat een optische illusie van vlakken die ofwel op de voorgrond treden of die terugwijken, onder meer afhankelijk van hun grootte, waardoor een drie-dimensionaal effect ontstaat.

JAN KIEMENEIJ (1889 – 1981)

Jan Kiemeneij volgde cursussen aan de academies van Antwerpen en Mechelen. In 1917 deelde hij een atelier met Edmond Van Dooren, Paul Joostens en Jozef Peeters waar de abstractie een onderwerp van gesprek vormde.

Na de oorlog werkte hij in een post-impressionistische stijl met fauvistische toets. Landschappen waren een geliefkoosd onderwerp. In 1921 werd Kiemeneij lid van de *Kring Moderne Kunst* van Jozef Peeters. Tijdens de tentoonstelling naar aanleiding van het tweede congres van *Moderne Kunst* (zaal El Bardo, 1922) toonde hij 5 schilderijen, tekeningen en moderne toneeldecors met geometrische vormen en gebogen lijnen die aanleunen bij de art

Jan Kiemeneij, *Na het ontzeder in de duinen*, 1921

nouveau. In 1926 verwekte Kiemeneij een schandaal door als eerste Antwerpse kunstenaar de gevel van een schoenwinkel te decoreren met een dynamische abstracte compositie van felle kleurvlakken. In datzelfde jaar werd hij ook leerkracht aan de Vakschool voor Kunstambachten te Antwerpen (tot 1942). Enkele jaren later, in 1935, verhuisde hij naar Kalmothout waar hij alleen nog sobere heidelandschappen schilderde.

Na het ontzeder in de duinen is een mooi voorbeeld van hoe Kiemeneij de realiteit plastisch verwerkt door een vereenvoudiging van vormen en het gebruik van felle kleuren. Het gebruik van en de focus op het diepteperspectief wordt door de geometrische abstractie van de realiteit, in dit geval een duinlandschap, ondersteund en benadrukt.

JAN COCKX (1891-1976)

De veelzijdige kunstenaar Jan Cockx moest tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn studie aan de Antwerpse Academie onderbreken en week uit naar de streek van Diest. Aanvankelijk was hij sterk beïnvloed door het impressionisme, maar hij ging al snel de kubistisch-abstracte richting uit. Hij sloot zich aan bij diverse kunstkringen zoals de *Kring Moderne Kunst*, *Ça Ira* en *Doe Stil Voort*. Cockx exposeerde onder meer in Parijs (1920), Antwerpen (1922) en Genève (1923). Als autodidact legde hij zich vanaf 1924 ook toe op keramiek. Om geld te verdienen met zijn kunst werkte hij tijdens de Tweede Wereldoorlog voor de Duitse Organisatie *Todt*, wat in kunstkringen na de oorlog niet in goede aarde viel. Hij vervaardigde ook lino- en houtsneden, ontwierp tapijten en meubels en schilderde monumentale muurtaferelen. Op 28 augustus 1976 werd hij vermoord aangetroffen in zijn woning te Boechout, een

Jan Cockx, *Abstracte vaas*, 1920-1922